

جهت ایجاد روند همگرایی، موانع همگرایی موجود در منطقه مانند اختلافات سرزمینی و سطوح متفاوت قدرت اعضاء، روند همگرایی را در میان این کشورها تحت‌الشعاع خود قرار داده و با موانع و مشکل مواجه ساخته است.

واژگان کلیدی: خاورمیانه، ایران، همگرایی، واگرایی، همگرایی

منطقه‌ای

نقش جمهوری اسلامی ایران در همگرایی کشورهای اسلامی خاورمیانه

دکتر بهرام نوازنی*

ساسان خورانی**

خاورمیانه یکی از مهم‌ترین مناطق ژئوپلیتیکی جهان است که به دلیل وجود منابع سرشار زیرزمینی به ویژه نفت و گاز، دارای زمینه‌های مناسبی برای همگرایی کشورهای منطقه است و جمهوری اسلامی ایران به خاطر برخورداری از تشابهات سیاسی، اقتصادی و فرهنگی با کشورهای منطقه فرصت مناسبی برای تاثیرگذاری در این منطقه دارد. جمهوری اسلامی ایران که سیاست خود را بر محدود ساختن نقش و نفوذ قدرت‌های بزرگ و تلاش برای شکل دادن ترتیباتی منطقه‌ای با مشارکت مجموعه کشورهای منطقه متمرکز ساخته است، خواستار شکل‌گیری ترتیباتی جمعی با حضور بازیگران منطقه‌ای است و این فرایند جز با تقویت همکاری‌های منطقه‌ای و شکل‌گیری فرایند همگرایی منطقه‌ای امکان‌پذیر نیست. از این رو جمهوری اسلامی ایران سعی می‌کند با کاهش تنش‌های خود با کشورهای منطقه و هماهنگی بیشتر با آنها در مسیر همگرایی در منطقه خاورمیانه قدم بگذارد.

این مقاله پس از بیان ویژگی‌های منطقه خاورمیانه و بیان زمینه‌های همگرایی و همچنین مشکلات و موانع شکل‌گیری آن در منطقه، به دنبال پاسخ به این پرسش است که جمهوری اسلامی ایران چه نقش و جایگاهی در همگرایی کشورهای منطقه خاورمیانه اسلامی دارد؟ با این فرض که جمهوری اسلامی ایران علی‌رغم داشتن مبانی مشترک فرهنگی، اقتصادی و سیاسی با این کشورها،

* عضو هیئت علمی گروه علوم سیاسی دانشگاه بین‌المللی امام خمینی (ره)

** کارشناس ارشد روابط بین‌الملل دانشگاه بین‌المللی امام خمینی (ره)